TALLINNA ÜLIKOOL
Matemaatika, majandusmatemaatika ja andmeanalüüs
Kehakultuur
Eripedagoogika
Liiklusohutus

Katre Sofia Palm, Laura Põld, Silvia Kärber, Jegor Savosto,
Vjatšeslav Antipov, Riivo Roosnurm

MÄRKAMATU KEELEÕPE LASTELE LÄBI TREENINGU

ELU PROJEKTI PORTFOOLIO

Juhendajad: Merilin Aruvee, Tiina Rüütmaa

Tallinn 2021

Sisukord

1. Projekti ülevaade 2
1.1 Projekti aktuaalsus 3
1.2 Projekti tutvustus 3
1.3 Sihtgrupp, meetod ja oodatavad tulemused 4
2. Projekti töö kulg 4
2.1 Rühmaliikmete rollid 5
2.2 Projekti tegevuskava 5
2.3 Õppevideo link 8
2.4 Rühmaliikmete õpikogemuse refleksioon 9
3. Tulemused 10
4. Kaaskiri **Error! Bookmark not defined.**
4.1 Keele omandamine ja keele õppimine 12
4.2 Võõrkeele õpetamine lapsele 13
4.2.1 Eesti keele õpetamine teise keelena 13
4.3 Erinevad keeleõppemeetodid ning nende sobivus sihtgrupile 14
4.3.1 Traditsioonilised meetodid 14
4.3.2 Humanistlikud meetodid 14
4.3.3 Suhtlusmeetodid 15
4.4 Keeleoskus 15
4.5 LAK-õpe 16
4.5.1 LAK-õppe läbiviimine meie projektis 17
4.6 Motivatsioon väikelaste keeleõppes 17
5. Lisad 19
5.1 Projekti käigus õpitavad sõnad 19
Kasutatud kirjandus 20

1. Projekti ülevaade

1.1 Projekti aktuaalsus

Eesti koos ülejäänud maailma riikidega on muutumas multikultuursemaks, näiteks 2018. aasta seisuga on Statistikaameti andmetel Eesti kodanikel 211 erinevat emakeelt ning pea kolmandik eestis elavatest inimestest ei räägi eesti keelt (Statistikaamet, 2019). Samas on põhiseaduse järgi ainus riigikeel eesti keel. Selleks, et ametlik riigikeel saaks oma funktsiooni täita on oluline, et kõik seda oskaksid. Eesti keele oskamine on oluline ka keele arengu seisukohalt, mida rohkem inimesi seda räägib seda stabiilsem on keele arengu olukord. Eesti keel on oluline ka muukeelsete integreerimise seisukohast, kui suur osa elanikkonnast ei oska riigikeelt siis tekitab see ühiskonnas pingeid ja keeltevahelist võitlust. (Lukk et al., 2017)

Kuigi eesti keele õppe tähtsust rõhutatakse tänapäeval aina enam, siis on probleemiks heade keeleõpetajate puudus Eestis. Soovime oma projekti kaudu näidata, et igaüks saab olla keeleõpetaja läbi mõne endale huvipakkuva tegevuse.

1.2 Projekti tutvustus

ELU projekti "Märkamatu keeleõpe III" ideeks on näidata, et keeleõpe võib toimuda erinevate tegevuste käigus ning õpetajaks võib olla igaüks. Projektis rakendatakse lõimitud aine- ja keeleõppe (edaspidi LAK-õpe) põhimõtteid, mis hõlmab endas keele õppimist läbi mingi aine õppimise.

"Märkamatu keeleõpe III" projekti eesmärkideks on:

- aidata kaasa erineva emakeelega inimeste lõimumisele ühiskonnas;
- levitada mõtteviisi, et keelt saab õppida ja keeleõpet toetada ka ükskõik millise huvipakkuva tegevuse kaudu;
- levitada ühiskonnas arusaama, et igaüks meist saab nii oma eriala või harrastuse raames kui ka igapäevaelus keeleõppijale tuge pakkuda, igaüks meist vastutab selle eest, et keeleõppijal oleks võimalus õppida, igaühel meist on võimalik aidata keeleõppijal keelt omandada;
- populariseerida LAK-õppe põhimõtteid informaalse keeleõppe vormina;
- osata sünteesida praktilist ja teoreetilist materjali.

Meie grupp otsustas keelt õpetada läbi füüsilise tegevuse, kuna oleme kõik spordiga seotud. Samuti arvame teoreetilisele materjalile toetudes, et füüsiline tegevus on parim viis meie sihtgrupile, kes on lapsed, keelt õpetada.

1.3 Sihtgrupp, meetod ja oodatavad tulemused

Sihtgrupi leidmine oli meie grupi jaoks ootamatult keeruline. Meie valitud teema, sport, sobiks kõikidele vanusegruppidele, kuid võõrkeelsed lapsed tundusid meie jaoks kõige lihtsamini kättesaadavad. Pärast kaht eitavat vastust koroonapiirangute tõttu õnnestus meil saada kontakt spordiklubiga Sintai, kus saime oma projekti läbi viia 5-6 aastaste lastega. Trennis osales kokku neli last, kellega kohtusime kahel korral. Meie jaoks oli oluline õppimise kvaliteet, seega oli õpetatavate sõnade hulk väike, kuid kordasime neid palju. Lastele me oma põhieesmärki, keeleõpet, ei avaldanudki, vaid lihtsalt ütlesime, et tulime nendega trenni tegema.

Uurides eri keeleõppemeetodeid ning mõeldes oma sihtrühmale, jõudsime arusaamale, et meile on kõige sobivam ühendada LAK-õpe käsutäitmismeetodiga.

Nimelt on käsutäitmismeetod stressivaba õppimismeetod, mille põhirõhk on suulise algtaseme saavutamine käsu ning selle füüsilise täitmise kaudu. Käsutäitmismeetodi töötas välja San Jose Ülikooli professor James J. Asher. (Toome, 2015)

Kuna meie tegevus oli seotud spordiga siis sobis jäljendamine meile hästi. Samuti on meetod sobiv lastele, sest õppimine on leebe ning ei oodata kirjalikke oskusi. Keeleõpet läbi spordi on varemgi katsetatud, näiteks on projekti “Märkamatu keeleõpe” raames õpetatud lastele judot ning tulemus on olnud positiivne, seetõttu teame, et valitud metoodika on sobiv.

Lastelt ootasime eelkõige avatust meie harjutustele ning lootsime, et teises tunnis on eelneva tunni sõnad juba tuttavad.

2. Projekti töö kulg

2.1 Rühmaliikmete rollid

Riivo Roosnurm / Kehakultuur - viib koolitust läbi, grupijuhina hoiab silma peal tähtaegadel ning kohustuslike tööde õigeaegsel valmimisel.

Katre Sofia Palm / Matemaatika, majandusmatemaatika ja andmeanalüüs - uurib õpetamise meetodeid ning analüüsib tulemusi. Koostab vahekokkuvõtted ning portfoolio.

Silvia Kärber / Eripedagoogika - koostab koolituse kava, seejuures otsib õpetamiseks sobivaid sõnu, mis oleks vastavuses õppekavaga. Samuti aitab koolitust läbi viia ja aitab kohustuslike tööde koostamisel.

Laura Põld / Eripedagoogika - koostab koolituse kava, seejuures otsib õpetamiseks sobivaid sõnu, mis oleks vastavuses õppekavaga. Samuti aitab koolitust läbi viia ja aitab kohustuslike tööde koostamisel.

Jegor Savosto / Kehakultuur - suhtleb sihtrühma esindajaga ning tegeleb koolituse korraldamise praktilise poolega. Aitab koolitust läbi viia ning levitab informatsiooni projekti kohta meediaruumis.

Vjatšeslav Antipov / Liiklusohutus - filmib koolitust ning tegeleb video monteerimisega. Aitab kohustuslike töid ja tegevuskava koostada ning on abiks projekti esitluse koostamisel.

2.2 Projekti tegevuskava

Tegevused	Tähtaeg	Vastutaja(d)
Kokkusaamine, rühma moodustamine, sihtgrupi valimine ning läbirääkimised asutustega	Nädal 1 (06.09-12.09)	Kogu grupp

Konspekti kirjutamine, tegevuskava paika panemine	Nädal 2 (13.09-19.09)	Konspekt - Katre Sofia Palm Tegevuskava - kogu grupp
Kontaktkohtumine, tagasiside saamine konspektile	21.09	Kogu grupp
Konspekti parandamine, koolituse planeerimine (meetodi valik ja tegevuste mõtlemine), sisuliste küsimuste lahendamine (kuidas käib filmimine, lasteaia vahendite hindamine) Grupi kohtumine	Nädal 3 (20.09-26.09) 21.09 interneti vahendusel	Konspekt - Katre Sofia Palm Sisulised küsimused - Laura Põld Koolituse tegevuste planeerimine - Silvia Kärber ja Laura Põld
Seminari esitluse ettevalmistamine, koolituse kuupäeva määramine, ettevalmistused koolituse läbiviimiseks, koolituse tegevuste/harjutuste edasine planeerimine	Nädal 4 (27.09-03.10)	Seminari esitluse koostamine - kogu grupp Harjutuste/tegevuste planeerimine - Silvia Kärber, Laura Põld, Riivo Roosnurm, Jegor Savosto
Grupi kohtumine	28.09 interneti vahendusel	Kogu grupp
Seminaril oma projekti esitlemine, keeleõppetegevuste visandi esitamine, tagasiside planeeritavatele ülesannetele ja harjutustele	05.10	Esitlemine - Riivo Roosnurm

Harjutuste ning ülesannete muutmine vastavalt tagasisidele, Grupi kohtumised	Nädal 5 -7 (04.10-24.10) Vastavalt vajadusele, igapäevane suhtlus interneti teel	Kogu grupp
ELU vahekokkuvõte	18-22.10	Kogu grupp
Koolituse lõpliku kavandi, kaaskirja ja õppematerjalide esitlemine	26.10	Kogu grupp
Kaaslaste mustandi tagasisidestamine	Oktoobri lõpp	Katre Sofia Palm
Koolituse läbiviimine, filmimine ning pildistamine	Oktoobri lõpp/ november	Laura Põld, Silvia Kärber, Riivo Roosnurm, Vjatšeslav Antipov, Jegor Savosto
Videotöötlus, analüüsi tegemine, portfoolio kokku panemine, avalikkusele suunatud ülevaate tegemine Grupi kohtumised	November-detsember Vastavalt vajadusele	Videotöötlus - Vjatšeslav Antipov Meediakajastus - Jegor Savosto Portfoolio - kogu grupp
Seminaris koolituse läbiviimise refleksiooni kirjalik ja suuline esitlus	07.12	Esitlus - Riivo Roosnurm
Kaaslaste töö retsensioon	Jaanuar	Kogu grupp

2.3 Õppevideo link

Otsustasime grupiga projekti läbiviimist salvestada videoga. Saime selleks loa vanematelt. Õppevideo on leitav lingilt https://www.youtube.com/watch?v=iEi55DCx5h4

2.4 Meediakajastus

Projekti raames pidime kirjutama kaks postitust Märkamatu keeleõpe facebooki lehele.

1. Postitus

   Tallinna Ülikoolis on palju lahedaid ELU-projekte. Meie projekti eesmärk oli leida viis, kuidas muukeelsetele eesti keelt märkamatult õpetada ning viia läbi koolitus enda poolt valitud sihtrühmaga. Meie rühm otsustas projektile läheneda läbi spordi, viisime treeninguid läbi vene keelt kõnelevate lastega, et neile eesti keelt õpetada. Ülesandeks oli trennis erinevate harjutuste sooritamine, mille jooksul omandavad lapsed eestikeelseid sõnu, tulemus on näha meie videos. Usume, et meil on õnnestunud täita oma eesmärk, milleks oli õpetada ja tutvustada lastele eesti keelt.

2. Postitus

   Tallinna Ülikoolis on palju lahedaid ELU-projekte. Meie projekti eesmärk oli leida viis, kuidas muukeelsetele oleks võimalik eesti keelt märkamatult õpetada. Olles keeleõppe tunnid läbi viinud läbi sportlike tegevuste soovitame treeneritel ja õpetajatel võtta aluseks harjutused, mis kasutavad kõige elementaarsemaid sõnu, näiteks: viska palli, püüa palli, jookse, hüppa, kõnni, võta kindlat värvi kott, kasuta oma vasakut või paremat kätt, veereta palli ja palju muid spordimängudega seotud ülesandeid. Soovitame teil kasutada võimalikult palju abivahendeid ja iga kord hääldada lastega nende esemete nimed ja ka seda, milliseid toiminguid me harjutuse ajal teeme, et laps omandaks kiiresti tema jaoks uue keele. Samuti peab õpetaja rääkima õpilasega eranditult eesti keeles, et laps oleks selles keskkonnas ja hakkaks rääkima keeles, mis ei ole tema emakeel. Kõige parem oleks, kui tunnist võtaksid osa lapsed, kes oskavad ainult eesti keelt ja lapsed, kes seda alles õppima on hakanud, selline keskkond aitab neil keelt kiiremini, lõbusalt ja huvitavalt õppida.

2.5 Rühmaliikmete õpikogemuse refleksioon

Katre Sofia Palm - *Otsustasin liituda "Märkamatu keeleõpe III" projektiga, kuna keeleõpe on mind pikalt huvitanud, samuti tundub keeleõpe praeguses ajas hädavajalik. Projektis sain grupitöö ning ajaplaneerimise kogemuse, mis aitavad mind kindlasti tulevikus. Projektiga liitudes seadsin endale eesmärgiks saada teoreetilisi teadmisi keeleõppest ning eri keeleõppemeetoditest, mida ma ka kahtlemata sain. Lisaks andis projekt mulle teadmise, et keeleõpetaja võib olla igaüks, loodan seda mõtet ka edasi levitada. Ma arvan, et täitsime projekti eesmärgid ning suutsime oma eri valdkondadelt pärit grupi hästi tööle panna.*

Silvia Kärber - *ELU projekti valides kõnetas mind kõige rohkem projekt "Märkamatu keeleõpe", kuna projekt tundus äärmiselt huvitav, õpetlik, oluline ja vajalik. Eriti seetõttu, et muukeelseid inimesi on Eestis üha rohkem ja rohkem. Projektiga tegeledes sain häid teadmisi ka oma erialasesse tööriistakasti ja hea praktilise kogemuse, kuidas olla märkamatult muukeelsete laste keeleõpetaja . Projekti käigus saime oma grupiliikmetega hea kogemuse, kuidas projekti üles ehitada, kuidas koostööd teha, aega planeerida ja ajakava täita. Olen veendumusel, et saime kõik hästi hakkama ja tänu sellele saime projekti tehtud. Huvitav oli projekti juures see, et kuigi olime kõik väga erinevatelt erialadelt, orienteerusime teemas kõik ühtemoodi ja hästi.*

Vjatšeslav Antipov - *Projekt pakkus mulle mitmeid väljakutseid – esiteks õppisin, mis on ja kuidas koostada tegevuskava, teiseks - õppisin video monteerimist. Et viimase väljakutsega hakkama saada, õppisin kasutama selleks vajalikke programme. Soovisin liituda projektiga, et omandada pedagoogika valdkonnas vajalikke teadmisi ja kogemusi, mida kasutan oma tulevases töös. Arvan, et minu eesmärk sai täidetud. Nüüd tean, et emakeelt tähistatakse kui K1, et keele omandamist ja keeleoskust jaotatakse erinevateks etappideks ning palju uusi õppemeetodeid, millest käsutäitmismeetodit sai ka lastega proovitud. Samuti õppisin projekti kaudu rohkem laste maailmast. Peamine kogemus, mille sain projektis osalemisest, on suures grupis grupitöö tegemise kogemus, samuti rollijaotuse kogemus. Projekti käigus esines nii positiivseid kui ka negatiivseid suhtlusmomente, mida saab ka kogemuseks pidada. Selles projektis saadud kogemused aitavad kindlasti kaasa tulevases töös.*

Jegor Savosto - *Projektis osalemise käigus sain palju kogemusi, kohtusin huvitavate inimestega, olen väga rahul meeskonnaga, kuhu sattusin. Projektis proovisin olla keeleõpetaja. Samuti oli minu ülesandeks projekti kohta info levitamine meediaruumis. Lisaks sain omalt poolt aidata rühmal treeninguid läbi viia. Igaühel oli selge roll selles projektis, mistõttu suutsime oma eesmärgid saavutada.*

Laura Põld - *Minu jaoks oli ELU projekt "Märkamatu keeleõpe" väga positiivne ja inspireeriv kogemus. Erialaselt oli just see projekt kindlasti väga õige valik, kuhu sain oma teadmistega panustada ja kindlasti ka väga palju juurde õppida. Õppimiskohad projektiga seotud tegevustes olid koostöö ja kokkulepetest kinnipidamine ning ajakava koostamine. Tegevusi tehes ja nähes, kui kiiresti on lapsed päriselt suutelised keelt õppima, sooviksin ma sellist kogemust ja teadmist kõigile õpetajatele, kes puutuvad kokku muukeelsete lastega.*
Suur rõõm on, et erinevatelt erialadelt õpilased said kõik hästi hakkama ja tegid ühise eesmärgi nimel tööd, et projekt õnnestuks ja oskaksime ning teadvustaksime, kuidas märkamatult keelt õpetada.

Riivo Roosnurm - *Projektiga tegelemine oli aeganõudev ja aja leidmine oli keeruline. Kuid mul oli seoses projektiga ka positiivseid kogemusi. Esiteks pole ma nii väikeste lastega varem tegelenud ja see oli lahe, sest nad õppisid kiiresti ja tegid kõike järgi nagu me soovisime. Ausalt öeldes olin ma alguses veidi skeptiline selle suhtes.*

Teiseks oli meie grupi seltskond väga positiivne ja töökas ning mulle meeldis nendega koos töötamine.

3. Tulemused

Tundides osalesid lapsed, kelle kodune keel ei ole eesti keel ning kes ei oma eesti keelega suurt kokkupuudet. Samas oli meil projekti lühikese toimumisaja jooksul raske nende eelnevat taset hinnata.
Meie trennide sisuline eesmärk oli pakkuda neile füüsilist aktiivsust arendavaid ülesandeid, nagu jooksmine, viskamine jne. Sisulise tegevuse juurde käis juhendajalt käskude saamine eesti keeles. Kuna lapsed antud sõnu esialgu ei teadnud, tegi juhendaja

nendega tegevusi kaasa ning lastele jäi jäljendamise ülesanne. Seega said lapsed kohe kokku panna sõna ja tegevuse. Meie jaoks tekitas raskusi see, et laste juhendaja, meie grupikaaslane, räägib tavaliselt lastega vene keeles. Samas on LAK-õppe seisukohalt tähtis, et juhendaja räägiks lastega vaid sihtkeeles, mis meie puhul oli eesti keel.

Lapsed olid meie tegevustele väga avatud ning tegid kõike rõõmuga kaasa. Kindlasti aitas sellele kaasa tuttav keskkond (trenn toimus samas kohas ning ajal nagu neil tavaliselt) ning tuttav inimene. Kui oleksime täiesti võõrastena sinna läinud, oleks võinud see mõjutada laste keskendumisvõimet ning soovi kaasa teha.

Lastega teist korda kohtudes oli näha, et eelmise korra sõnad on meeles. Kui esimesel korral öeldes neile "jooksma" ja "kõndima" tegid lapsed vaid kaasa, siis teisel korral kaasa tehes ütlesid lapsed omaalgatuslikult "ma kõnnin" ja "ma jooksen". See andis meile selge indikaatori, et lapsed olid sõnad selgeks saanud ja oskasid neid kasutada. Esialgu kavatsesimegi koolituse käigus õpetada vaid tegusõnade algvormi (jooksma, hüppama jne), kuid lapsed hakkasid tegusõna ise pöörama, mis oli väga positiivne.

Käsutäitmismeetodi ning LAK-õppe üks põhieesmärkidest on see, et õpilane hakkaks ise keelt kasutama. Nägime selgelt, kuidas lapsed, kes algul vaid tegevusi kaasa tegid, kasutasid projekti lõpuks aktiivselt sõnu, mida neile õpetasime. Seega loeme grupina oma eesmärgi lastele keelt õpetada täidetuks.

Kuna meie projekt oli lühiajaline, siis ei olnud suure hulga sõnade õppimine võimalik. Pikaajalisema projekti käigus saaks lastele õpetada ka juba lauseid ning raskemaid sõnu. Samuti saaks pikema projekti käigus õpetaja sihtgrupi arengut paremini hinnata.

4. Kaaskiri

4.1 Keele omandamine ja keele õppimine

Tavaliselt omandatakse oma esimest keelt, mida kutsutakse ka emakeeleks ja tähistatakse kui K1, seejuures toimub omandamine enne kolmandat eluaastat. Emakeele põhisõnavara ning grammatika omandatakse ilma teadliku õpetamiseta, kus mängib suurt rolli imiteerimine ning positiivne tagasiside. Keeleomandamine mõjutab ka lapse kognitiivset arengut. Paljud uuringud keskenduvad keeleomandamisele kui protsessile, mis toimub enne kolmandat eluaastat (Saville-Troike & Barto, 2018), kuid tegelik keeleline areng seal ei peatu. (Argus et al., 2021)

Kui vaadata emakeelest kaugemale, siis on võimalik ka võõrkeele omandamine, mis hõlmab keele omandamist nii loomulikus keskkonnas kui ka klassiruumis. Teise keele omandamine toimub tihti sõnade järele kordamisega, mis on sarnane emakeele omandamisele. Keele omandamise kohta on levinud ka müüt, et see peab toimuma varases eas. Samas on uuringuid, mille põhjal on hoopis täiskasvanud paremad keeleomandajad. (Toome, 2015)

Keele õppimise all peetakse silmas võõrkeelt, mis omandatakse mitte selle konkreetse keele keskkonnas. Vastandudes keeleomandamise alateadliku protsessiga, on õppimine seotud teadliku otsusega osata keeli või lihtsalt teada kindla keele kohta. Samas saab keeleõpet vaadata kui osa keele omandamisest, sest keeleõppe soovitav tulemus ongi tihtipeale sihtkeele omandamine. Keele omandamise ning õppimise vahe seisneb ka reeglite teadmises ning nende tunnetamises. Mitteformaalselt õpitud ehk omandatud keele puhul tunneb rääkija, kas öeldu on korrektne, samas teab õppija ka reegleid. Keeleõpe kui protsess seisneb suurel osal teoreetilistel arusaamadel keelest. (Argus et al., 2021)

Meie projekti puhul on oluline mõista, et laps pole veel teadlik keeleõppija, ta ei tea grammatikaga seotud mõisteid (Hallap, 2006). Meie sihtgrupp ei oska veel emakeeltki perfektselt. Seetõttu peame võtma suurema motivaatori rolli. On teada, et lapsed õpivad täiskasvanuid matkides ning mängides, läbi tegevuste, mis neile meeldivad (Hallap, 2006). Oma tegevustes peame meeles pidama, et need lastele rõõmu pakuksid ning nende tähelepanu hoiaksid.

4.2 Võõrkeele õpetamine lapsele

Lapsed õpivad võõrkeelt samamoodi nagu emakeelt, esialgu jälgides ja kuulates. Seejuures on oluline, et laps päriselt kuulaks, mitte lihtsalt ei kuuleks võõrkeelset teksti. On teada, et lapsed kes kuulavad lapsevanemate teksti tähelepanelikult hakkavad varem rääkima, kui need lapsed, kes seda ei tee. (Hallap, 2006)Seega, kui soovime, et nende eesti keel kiiremini areneks, peame oma projekti käigus hoidma laste tähelepanu endal.

Erinevalt täiskasvanutest tuleb rohkem tähelepanu pöörata ka sellele, mida täpselt lapsele õpetatakse. Laste kõne on enesekeskne ehk egotsentriline, mis tähendab, et selleks et meie poolt õpetatud sõnadest kasu oleks, peavad need olema seotud lapse ja keskkonnaga ta ümber. (Hallap, 2006)

Meie grupp otsustas keskenduda tegusõnade õpetamisele, sest see on otseselt seotud tegevusega, mida laps parasjagu teeb. Nii anname talle võimaluse enda tegevust kirjeldada, näiteks öeldes et ta jookseb.

Õie Vahari arvates on lasteaialaste tegevuses oluline, et tegevus oleks loomulik, et see korduks ning et ta kogeks edu (nt saab mängus osaleda, sest saab keelest aru) (Hallap, 2006). Meie kavandatud tegevustes on need asjad esindatud, kordame tegevusi kõikides tundides, meie sõnad on seotud loomulike tegevustega nagu jooksmine ning lapsed kogevad edu kui teises tunnis on eelmise tunni sõnad meeles.

4.2.1 Eesti keele õpetamine teise keelena

Eesti keelt kui teist keelt õpetatakse Eestis eelkõige lasteaedades ning põhikoolides. Lasteaedades pole eesmärgiks niivõrd sõnavara omandamine, vaid eestikeelse kõne tajumine ja kuulamine. 2013. aasta kakskeelse õppe venekeelses koolis uuringu aruande põhjal on koolides eesti keele õpe muutunud grammatikakeskselt õppelt kommunikatiivsele õppele, samas selgus tunnivaatlustest, et enim panustatakse lugemisoskusele. Eesti keele õppes on levinud töövihikute täitmine, keeleõpetajad toovad välja, et puudu on kuulamisülesannetest. (Metslang et al., 2013)

Lisaks eesti keele õpetamisele Eestis, toimub õpe ka mujal. Hariduse Rahvusvahelistumise Agentuuri andmete kohaselt õpetatakse eesti keelt ja/või kultuuri 19 välisõppekeskuses, nende hulgas riikides nagu Kolumbia ja USA. (*Eesti Keele õpe Maailmas | HARA*, 2020)

4.3 Erinevad keeleõppemeetodid ning nende sobivus sihtgrupile

Võõrkeele õpetamiseks leidub erinevaid meetodeid, mis jaotatakse mõnedes käsitlustes traditsioonilisteks, humanistlikeks ja suhtlusmeetoditeks (Kingisepp & Sõrmus, 2000). Keeleõppemeetodi valikul tuleks lähtuda eelkõige sihtgrupi vanusest, sest nii saab kõige produktiivseima tulemuse (Toome, 2015).

4.3.1 Traditsioonilised meetodid

Traditsiooniliste meetodite puhul areneb enim passiivne keeleoskus. Näiteks grammatika-tõlke meetodi puhul pannakse enim rõhku kirjakeelele, mida peetakse suulisest keelest tähtsamaks. Grammatika-tõlke meetodi eelisteks on tõsine suhtumine keeleõppesse ning õppija akadeemiline areng, samas on nõrkusteks häälduse ning keelekasutusega mitte tegelemine. Selle meetodi järgi õppijatel võib esineda raskusi sihtkeeles suhtlemisega. (Toome, 2015) Meie sihtgrupile poleks see sobiv meetod, kuna see eeldab lugemisoskust, mida meie sihtgrupil pole.

Ka otsene meetod on traditsiooniline, kuid siiski lastele väga sobilik. Selle meetodi eesmärgiks on imiteerida kasutava keele keskkonda ning arendada suulist keeleoskust. (Toome, 2015) Selle meetodi otsustasime elimineerida, sest see oleks nõudnud liiga pikka ettevalmistust ning pidasime meetodi ühindamist spordiga raskeks.

Lisaks eelnevalt mainitutele kuuluvad traditsiooniliste meetodite hulka veel audiolingvaalne ning kognitiivne meetod, millest esimest peetakse lastele sobivaks. Samas otsustasime neid mitte kasutada, nimelt on audiolingvaalne meetod on saanud palju kriitikat, sest sõna-sõnalt kordamine ei soodusta iseseisvat lausete moodustamist ning kognitiivse meetodi puhul on tähtis personaalne lähenemine, mida me ei suuda nii lühikese projekti jooksul pakkuda. (Toome, 2015)

4.3.2 Humanistlikud meetodid

Humanistlikud meetodid vastanduvad traditsioonilistele meetoditele ning on sobilikud eelkõige täiskasvanutele (Toome, 2015). Oma sihtgruppi silmas pidades otsustasime elimineerida sugestiivõppe, ühisõppimismeetodi ning vaikse meetodi. Samas leidsime just siit grupist endale sobiva meetodi - käsutäitmismeetod.

Käsutäitmismeetod on oma olemuselt stressivaba, õppimine toimub käsu ning selle füüsilise täitmisega või näiteks rollimängudega. Põhirõhk on keele suulise algtaseme saavutamisel, seejuures on tähtis ka kõnelemisoskus, mitte ainult mõistmine. Õpetajal on selles meetodis keskne roll, õpilased jäljendavad tema mitteverbaalseid tegevusi ning täidavad ta käske. Õpetaja roll on ka õppija vigu parandada, kusjuures ta teeb seda nagu lapsevanem parandaks oma last, leebelt ning ise asju ette näidates. Kui õpilased on saavutanud piisava taseme saavad nad hakata ise üksteisele käske andma, mis arendab nende kõneoskust.

Käsitäitmismeetodit peetakse parimaks keeleõppe meetodiks lastele, sest esiteks saab sellele meetodile lisada juurde erinevaid tegevusi, nagu mänge ja jutte. Teiseks on lastele oluline, et nad saaksid pidevalt liikuda, sest neil on palju energiat, kuid vähe pikaajalist keskendumisvõimet. Kolmandana tuuakse välja, et antud meetod ei tekita lastes õpiärevust, vaid õppimine toimub loomulikult. (Pung, 2015, 6,7)

4.3.3 Suhtlusmeetodid

Suhtlusmeetodi mõiste all tuuakse välja kaks meetodit, loomulik ning kommunikatiivne meetod, millest esimene sobib hästi igas vanuses õppijatele. Mõlemad meetodid on otseselt seotud keskkonnaga ning on sobivad meetodid lastele. (Toome, 2015)

4.4 Keeleoskus

Keeleoskus on mõiste, millega kirjeldatakse kellegi suutelisust keelt kasutada. Keeleoskust jagatakse tänapäeval tihti neljaks osaoskuseks: kuulamine, lugemine, rääkimine ja kirjutamine. Selline jagamisviis tuli mängu audiolingvaalse keeleõppe meetodi esiletõusuga. Siinkohal on oluline mainida, et keeleoskus on dünaamiline ning elu jooksul arenev, keele aktiivse mitte kasutamise korral ei pruugi keeleoskus säilida. Keeleoskuse arendamiseks on oluline tihti sihtkeelega kokku puutuda ja seda kasutada, kuid keelega kokkupuutumine peab arenguks toimuma mõtestatult. Samal tasemel

suhtlemine ei vii õppijat edasi, seega on tähtis, et sisend oleks kõrgemal tasemel õppija enda keeleoskusest. Keeleoskust ennast on aga raske mõõta, tihti lähtutakse emakeele tasemest, kuid tuleb meeles pidada, et ka kõigil emakeele rääkijatel on erinev keeleoskus. Keeleoskuse iseloomustamiseks kasutatakse hetkel üle maailma tähtede ning numbrite kombinatsiooni. (Argus et al., 2021)

Euroopa keeleõppe raamdokumendi põhjal on olemas tasemed A (algtasemel keelekasutaja), B (iseseisev keelekasutaja) ja C (vilunud keelekasutaja), mis jagunevad kõik omakorda kaheks alamtasemeks nagu A1 ja A2, kokku on seega 6 taset. Iga taseme kohta on olemas ka lühikirjeldus, näiteks peab A1 tasemel keelekasutaja muuhulgas mõistma ning kasutama igapäevaseid väljendeid ja lihtsamaid fraase. (Council of Europe. Council for Cultural Co-operation. Education Committee. Modern Languages Division, 2001)

4.5 LAK-õpe

LAK-õpe ehk lõimitud aine- ja keeleõpe on enamasti Euroopas propageeritud meetod, mis on arenenud mõttest ühendada sisu ja keele õppimine, mis vähendab ühtlasi õpilaste koormust. LAK-õpe on mõiste, mis hõlmab endas erinimelisi õppekorralduslahendusi nagu keelekümblus ning keledušš. (Mehisto et al., 2010)

LAK-õppe õpetamisvõteteks on diktogloss, mis hõlmab endas õppijale grammatiliselt liiga keerulise, kuid siiski arusaadava teksti lugeda andmise, alguses loetakse seda, siis töötatakse teksti detailidega ning seejärel tehakse sellest kokkuvõte. Samuti kasutatakse LAK-õppes visuaalseid vahendeid ning protsesskirjutamist. LAK-õppe põhijoonteks on mitmene fookus, turvaline ja rikastav õpikekskkond, autentsus ja allikalähedus, aktiivne õppimine, tugistruktuur ja koostöö. (Mehisto et al., 2010) (Toome, 2015)

LAK-õppes on klassiruum suuresti õpetajakeskne, kes juhib kogu õppimist ning peab seetõttu olema lisaks keeleõpetajale ka aineõpetaja. Õppijad teevad tundides palju koostööd ning tegelevad korraga nii aine- kui ka keeleõppega, seejuures on keel vahend aine õppimiseks. LAK-õppe erinevus sisupõhisest keeleõppest on keele roll, siin on keele õpe võrdväärne aine õppimisega. Meetodi puhul on oluline osa ainete lõimimisel, õpilaste huvidega arvestamisel ning aktiivsel õppimisel. Üheks LAK-õppe negatiivseks küljeks on teemakohase materjali puudus, mistõttu peavad õpetajad sageli õppematerjale ise koostama. (Toome, 2015) (Metslang et al., 2013)

Keelekümblus on üks LAK-õppe moodustest, kus õppekeel on ainult osade õpilaste emakeeleks. Võõrkeele kümblusprogramm sai alguse Kanadas, kus oli eesmärgiks õpetada lastele teist riigikeelt - prantsuse keelt. Keelekümbluse programmi tulemused avalduvad 5-6 aastat pärast liitumist ning parimad tulemused saavutatakse varajase keelekümblusega, kus osalevad lapsed on umbes viieaastased. Keelekümbluse puhul on oluline, et õpetaja kasutab vaid üht keelt ning väldib tõlkimist emakeelde. (Metslang et al., 2013)

Eestis tutvustati keelekümblust esimest korda 1992. aastal, kuid alles 90ndate keskpaigas jõuti idee teostuseni. Riiklikult juhitud keelekümblus on Eesti toimunud 2000. aastast ning sellele on kaasa aidanud nii Kanada kui ka Euroopa Liit. (Mehisto et al., 2010)

4.5.1 LAK-õppe läbiviimine meie projektis

Üks olulisemaid LAK-õppe jooni meie projektis on sihtgrupiga vaid sihtkeele kasutamine. Seega räägivad grupi liikmed lastega vaid eesti keeles, ka siis kui tegelikult oskavad nad ka laste emakeelt. LAK-õppe läbiviimisel soovitatakse tundi alustada kordamisega, meie projekti puhul tähendab see teises tunnis samade harjutuste tegemist. See võimaldab meie sihtgrupil tunniks häälestuda. Lisaks tuuakse välja, et igas tunnis tuleks koos õpilastega seada eesmärgid ning tunni lõpus nende saavutamist analüüsida. Meie sihtgrupi puhul tähendab see tunni alguses neile selgitamist, kes me oleme ning mida me täna tegema hakkame. Tunni lõpus kordame lastele, mida nad tunnis õppisid (milliseid tegusõnu nad nüüd oskama peaksid). (Vikman, 2018)

4.6 Motivatsioon väikelaste keeleõppes

Motivatsiooni võib defineerida kui enesealgatuslikku, kindlasuunalist, jõulist ja püsivat energiaallikat, mida suunates jõutakse eesmärgipärase käitumiseni (Pung, 2015), seda mõistet kasutatakse tihti inimkäitumise selgitamiseks. Motivatsiooni jaotatakse kaheks: sisemiseks ja välimiseks. Väline motivatsioon kujutab endast soovitud lõpptulemuse saavutamist erinevate tegurite mõjul, nagu väärtushinnangulised reeglid ja välised tasustused (Pung, 2015). Sisemine motivatsioon ilmneb siis, kui midagi tehakse sellepärast, et tegevus on meeldiv ja nauditav ning seejuures ei ole väliseid mõjutajaid (nt survet või preemiat) (Reile, 2016). Väikelaste puhul on keeleõppe suurimaks

motivaatoriks piisav keeleoskus, et inimestega suhelda nagu ema või õpetajaga, või osaleda õppemängus (Pung, 2015).

Laste motivatsiooni takistused tulenevad eelkõige laste ealistest iseärasustest, nagu näiteks kiire unustamine ja lühike tegevustele keskendumise aeg. Samas on lapsed täiskasvanutest kiiremad asjade päheõppijad, kuid laste motivatsioon on nõrk ning kergelt muutuv. (Pung, 2015)

Seega on meie jaoks oluline, et projektis läbi viidavad harjutused oleksid piisavalt lühikesed, et sihtgrupp jõuaks neile keskenduda ning peame sõnu kordama palju, et need kiirelt ei ununeks. Lisaks tuuakse välja, et motivatsioon keeleõppel ei säili, kui keelt ei ole võimalik kasutada, seega oleme oma projektis õpetatavateks sõnadeks valinud sõnad, millest lastel oleks kasu ka väljaspool meie projekti, näiteks mänguväljakul.

5. Lisad

5.1 Projekti käigus õpitavad sõnad

Õpitavad sõnad	**Tegevuse kirjeldus**	**Vajalikud rekvisiidid**
Kõndimine	Lapsed kõnnivad.	Matt
Jooksmine, põhivärvid (punane, sinine, kollane, roheline)	Lapsed viivad õiget värvi pallid õiget värvi rõngaste sisse joostes.	Pallid, rõngad
Hüppamine, vasak, parem	Lapsed hüppavad vasakul/paremal jalal.	-
Viskamine, parem, vasak	Lapsed viskavad palli parema/vasaku käega korvpalli korvi.	Pallid, korvpallikorv
Püüdmine	Lapsed püüavad kahe käega palli.	Pall
Veeretamine, vasak, parem	Lapsed veeretavad paarilisele palli vasaku/parema käega.	Pall
Roomamine	Lapsed roomavad läbi toru.	Torud
Ujumine	Lapsed teevad maas ujumisliigutusi.	Matt

Kasutatud kirjandus

Argus, R., Rüütmaa, T., & Verschik, A. (2021). *Mitmekeelsus, esimese ja teise keele omandamine. Peamistest teooriatest, uuringutulemustest ja õpetamismeetoditest. Kirjandusülevaade.* Retrieved 2021, from https://www.tlu.ee/sites/default/files/T%C3%9CHI/Kirjandusu%CC%88levaade%20pikem%20variant%2014.01.2021.pdf?fbclid=IwAR1AuJ8tLsiqPJ-yiqxHLFEe5CWMAPBCFwCZi0chVKP43OLqAHk2qOdzJIk

Council of Europe. Council for Cultural Co-operation. Education Committee. Modern Languages Division. (2001). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment*. Cambridge University Press.

Eesti keele õpe maailmas | HARA. (2020, October 27). Hariduse rahvusvahelistumise agentuur. Retrieved December 5, 2021, from http://haridus.archimedes.ee/eesti-keele-ope-maailmas

Hallap, M. (Ed.). (2006). *Õppematerjal koolieelsete lasteasutuste eesti keele kui teise keele õpetajate põhi- ja täienduskoolituseks*. Atlex. http://www.digar.ee/id/nlib-digar:1746

Kingisepp, L., & Sõrmus, E. (2000). *Ülevaade võõrkeeleõppe meetoditest*. TEA kirjastus.

Lukk, M., Koreinik, K., Kaldur, K., Vihman, V.-A., Villenthal, A., Kivistik, K., Jaigma, M., & Pertšjonok, A. (2017). *Eesti keeleseisund*. Tartu ülikool ja Balti Uuringute Instituut (IBS). https://www.hm.ee/sites/default/files/uuringud/keeleseisundi_uuringuaruanne_loplik.pdf

Mehisto, P., Marsh, D., Frigols, M.-J., Võlli, K., Asser, H., & Kärema, T. (2010). *Lõimitud aine- ja keeleõpe* (H. Haav & V. Seppel, Trans.). Integratsiooni ja Migratsiooni Sihtasutus Meie Inimesed. http://www.digar.ee/id/nlib-digar:56133

Metslang, H., Kibar, T., Kitsnik, M., Koržel, J., Krall, I., & Zabrodskaja, A. (2013). *Kakskeelne õpe vene õppekeelega koolis uuringu lõpparuanne*. Tallinn. Retrieved 2021, from https://www.hm.ee/sites/default/files/uuring_kakskeelne_ope_vene_oppekeelega_koolis.pdf

Pung, B. (2015). *TARTU LASTEAEDADE VÕÕRKEELEÕPETAJATE ARVAMUSED LASTELE MOTIVEERIVA ÕPIKESKKONNA LOOMISEST VARAJASES VÕÕRKEELEÕPPES*. Tartu. Retrieved 2021, from https://core.ac.uk/download/pdf/79111238.pdf

Reile, L. (2016). *Tartu Ülikooli välistudengite motivatsioon ja hoiakud eesti keele õppes*. Tartu. Retrieved 2021, from http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/51909/ReileLiis_BA.pdf

Saville-Troike, M., & Barto, K. (2018). *Introducing Second Language Acquisition*. Cambridge University Press. https://doi.org/10.1017/9781316569832

Statistikaamet. (2019, March 14). *Eestis on kasvanud emakeelte mitmekesisus*. Statistikaamet. Retrieved December 5, 2021, from https://www.stat.ee/et/uudised/2019/03/14/eestis-on-kasvanud-emakeelte-mitmekesisus

Toome, V. (2015). *VANUS VÕÕRKEELE ÕPPIMIST MÕJUTAVA FAKTORINA*. Tartu. Retrieved 2021, from http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/47751/Toome_2015.pdf

Vikman, K. (2018). *LÕIMITUD AINE- JA KEELEÕPET (LAK-ÕPET) PRAKTISEERIVATE AINEÕPETAJATE ARVAMUSED LAK-ÕPPEST*. Tartu. Retrieved 2021, from http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/59257/vikman_kristi_ba.pdf